

NEDELE DÍKŮVZDÁNÍ

Dt 8. kapitola

Připomínej si

V jakési krátké retrospektivě Mojžíš připomíná cestu Izraele pouští z egyptského otroctví do zaslíbené země: „*Připomínej si celou tu cestu, kterou tě Hospodin, tvůj Bůh, vodil po čtyřicet let na poušti*“ (v. 2). Dosti často byl Izrael pobízen, aby nezapomínal na své dějiny, aby si připomínal Boží cesty, po kterých byl veden. Proč si to všechno má připomínat? Vždyť co bylo, bylo. Teď je tu něco nového. Nezdržujme se starým! Ale to, co může na první pohled vypadat jako přehrabování se v dávno zašlých dějích, má hluboký význam. Pokud by Izrael zapomněl na Boží vedení, kterým prošel, brzy by začal brát svou budoucnost pouze do vlastních rukou. To se ovšem také nejednou dělo. Izrael zapomínal na svého Boha a na to, co pro Izrael vykonal. To bylo, ale teď je nová doba, jsou tu noví bohové a nový pohled na život. V takových dobách „duchovní sklerózy“ ovšem nastávaly v Izraeli zlé časy. Tam, kde se Pán Bůh odkládá mezi „staré harampádí“, tam život, jakkoli se zdá progresivním, jde zpět a nikoli kupředu.

A na co že nemá Izrael zapomínat? „*celou tu cestu, kterou tě Hospodin, tvůj Bůh, vodil po čtyřicet let na poušti*“ A co konkrétně z této cesty si mají připomínat? To, že to byla doba zkoušek, ale i Boží péče. Souhrnně řečeno to byla cesta Boží výchovy (viz v. 5): „*aby tě (Hospodin) pokořil a vyzkoušel a poznal, co je v tvém srdci, zda budeš dbát na jeho přikázání, či nikoli. Pokořoval tě a nechal tě hladovět, potom ti dával jíst mannu, kterou jsi neznal a kterou neznali ani tvoji otcové. Tak ti dával poznat, že člověk nežije pouze chlebem, ale že člověk žije vším, co vychází z Hospodinových úst*“ (v. 2-4). Cesta pouští byla cestou zkoušky. Byl to důležitý čas, ve kterém si Pán Bůh formoval svůj lid, aby byl skutečně lidem Božím. Takový proces duchovního růstu se nikdy neobejde bez zkoušek a třbení. Jen skrze překonávání zkoušek a pokušení člověk roste, a platí to i duchovním životě. Tak Hospodin dopouští po slavném vysvobození z egyptského otroctví na svůj lid i nouzi, hlad a žízeň. Ne z rozmaru nebo ze škodolibosti. Bohu nedělá potěšení dívat se na to, když se lidé s něčím trápí. Pokud něco takového dopouští, mívá to v sobě nějaký skrytý smysl, který má člověku ve výsledku pomoci a ne jej zdeptat. Tak i Izrael byl na své cestě „pokořován“. Okusil nouzi a nejistotu, co bude zítra. To vše mělo Izraeli pomoci, aby se učil spoléhat na svého Boha, aby se k němu obracel. Izrael se totiž docela brzy projevil jako lid, kterému jde hlavně o plný žaludek. Ne že by touha po plném žaludku byla něčím zlým a přizemním. Bůh nás tak utvořil, že potřebujeme pokrm a nápoj, že potřebujeme zajistit základní životní potřeby, aby náš život k něčemu byl. Bůh není proti plným žaludkům. Ale pokud člověk nevidí a nehledá nic než jen mít co do úst a mít se dobře a pohodlně, a nevidí ještě jiné důležité hodnoty, pak vlastně svůj život přizemním učiní. Také proto dopouští Bůh na svůj lid Izrael i chvíle nedostatku, hladu a nouze. V této chvíli nouze, kdy Izraelci sami nemohli najít nic, čím by hlad ukojili, začíná Bůh sesílat svůj dar v podobě many. Tento „pokrm z nebe“ provází Izrael celou tou dlouhou cestou pouští. To vše se dělo proto, jak čteme, aby jim Bůh „*dával poznat, že člověk nežije pouze chlebem, ale že člověk žije vším, co vychází z Hospodinových úst*“ (v. 3). Izrael zakusil nouzi, nedostatek vlastních sil k obživě. Bůh se ale vždy postaral. To vše byla lekce, že člověk není živ jen chlebem, ale také slovem Božím. Nejen ze svých sil a přirozených schopností člověka či plodů země, ale že je člověk odkázán také na přísliby a pomoc od Boha. Výsledek této Boží péče nakonec byl takovýto: „*Po těch čtyřicet let tvůj šat na tobě nezvetšel a noha ti neotekla*“ (v. 3). Cesta to byla dlouhá a těžká, zdála se nekonečnou. Strávit 40 let v poušti není legrace, zvláště, je-li důsledkem selhání lidu. Avšak přece: Šat ti nezvetšel a noha ti neotekla. Bůh se postaral. Nejen chlebem, který si člověk sám vypěstuje, je živ člověk, ale je odkázán také a cele na slovo Boží, na Boží zaslíbení a na Boží pomoc a jednání. To byla lekce pro Izrael v poušti, to byl pohled zpět. Nová generace Izraele na to má pamatovat. Vstupuje do nových podmínek, ale platí v ní vlastně ta samá pravidla a ty samé principy.

Země hojnosti - nezapomeň a dobrořeč

To, co platilo pro starou generaci pouště, Mojžíš překládá, tlumočí do nových podmínek Izraele, které je čekají. Co je tedy čeká? Skromné podmínky pouště se rozmnoží a rozehrají barvami

hojnosti kanaánské země. Pšenice, ječmen, vinná réva, fíky, granáty, olivy, med, chléb, ale i železo a měď. To jsou dary Kanaánu. Jak se Izrael v těchto nových podmínkách zachová? V poušti hrozilo, že je od Boha odvede nedostatek. V nové zemi hrozí, že je od Boha odvede naopak hojnost.

Proto přichází výzva: „*Budeš jíst dosyta a budeš dobrořečit Hospodinu, svému Bohu, za tu dobrou zemi, kterou ti dal. Střež se však, abys nezapomněl na Hospodina, svého Boha, a nepřestal dbát na jeho přikázání, práva a nařízení, která ti dnes udílím*“ (v. 10-11). Dvě výzvy předává Mojžíš svému lidu: Dobrořečit Hospodinu a nezapomínat na něho. Když má v něčem člověk nouzi, hrozí mu, že ztratí trpělivost i důvěru v Boha a začne věci brát do rukou po svém. Když je naopak obklopen hojností a blahobytem, hrozí mu, že začne Boha považovat za nadbytečného. Vystačím si docela dobře sám. Mám všechno, co potřebuji, Boha proto nepotřebuji. Každá situace člověka sebou tak nese i specifická duchovní rizika a pokušení, ve kterých může člověk na Pána Boha zapomínat a spoléhat jenom sám na sebe, na své schopnosti a síly. Mojžíš povzbuzuje: Nezapomeň na Boha, nezapomeň na vděčnost a na důvěru Bohu.

Nové podmínky pro Izrael představují život v dostatku, ba hojnosti. Zdravý a sytý člověk celkem snadno nabývá bohorovného pocitu, že je zajištěn, že je schopný, že má všechno, co potřebuje a že má ještě více, a že to tak musí zůstat navždy. K čemu Bůh? Podobní smýšlení měl bohatý sedlák v Ježíšově podobenství: „*Zbořím stodoly, postavím větší a tam shromáždím všechno své obilí i ostatní zásoby a řeknu si: Ted' máš velké zásoby na mnoho let; klidně si žij, jez, pij, buď veselý mysl*“ (Lk 12,18-19). Mojžíš na tyto velikášské pocity odpovídá: „*Neříkej si v srdci: Tohoto blahobytu jsem se domohl svou silou a zdatností svých rukou. Pamatuji na Hospodina, svého Boha, neboť k nabytí blahobytu ti dává sílu on.*“ (v. 17-18). To je možná jeden z nejsilnějších výroků tohoto textu. Když do života nakonec přijde hojnost, možná po všelijakých peripetiích, je člověk v pokušení si říci: Konečně jsem něco dokázal. Konečně jsem Někdo. Podívejte se, co jsem všechno získal, co všechno mám. Jakého vzdělání jsem dosáhl, jakého majetku jsem docílil svou pílí, jaké postavení ve společnosti jsem si vydobyl. „*Pamatuji na Hospodina, svého Boha, neboť k nabytí blahobytu ti dává sílu on.*“ To zdaleka neslyší rád každý člověk. Přiznat, že za mými skvělými výkony a schopnostmi není nakonec nic jiného, než Boží milosrdenství, je vlastně pokořující. Rádi bychom strhávali pozornost jenom sami na sebe: To já jsem se namáhal, to já jsem se napracoval, to já jsem se otáčel a snažil, to já jsem si odřikal, to já jsem byl tak schopný a výkonný, to já jsem budoval a stavěl, to já jsem se nadřel, to já mám mozoly a zničená záda, to já jsem draze zaplatil, abych měl všechno, co mám a byl tím, čím jsem. To jistě nelze popřít. Ale přece tam potichu někde za uchem zní: a přece ti sílu k tomu všemu dal někdo jiný. Jedním z nejlepších léků proti falešnému velikášství, je **vděčnost**. Vděčný člověk ví, že všechno je dar. I zdraví, i síly, i ty mé schopnosti, na které jsem tak pyšný. Nezapomínejme proto na vděčnost, protože nás vede blíž k Bohu. Činí nás na něm závislejšími. A to nám jenom prospěje. Člověk, který nevidí nic jiného, než sebe, se stává nesnesitelným. Člověk, který umí s pokorou projevit vděčnost Bohu, je člověkem se zvláštní hloubkou a i druhým se s ním žije podstatně lépe.

Ježíš - největší „dání“, chléb života

Naše úvahy nás dnes vedou nezapomínat na Boží dobrotu, mít v sobě pokoru a být vděčnými Bohu. Takový život je požehnaný. Jako křesťané zde nesmíme opomenout ani slovo evangelia. Všechny ty biblické výroky o Boží péči a dobrotě a zaopatření vrcholí v tom nejvyšším „dání“, kterým je sám Kristus. Ježíš jednou navázal na sz tradici, že je to Bůh, kdo dává lidem pokrm. A dodává k tomu: „*Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mně, nikdy nebude žíznit*“ (J 6,35). Tím se nemyslí nějaká nepřetržitá distribuce chleba, masa a vína. Ježíš je zde odpovědí na největší nouzi člověka - na jeho touhu po smyslu, po lásce, po odpuštění a smíření, po věčném životě. Ježíš je odpovědí - on má chléb a víno života. U něj člověk najde něco, co utiší hlad a žízeň. Nezapomeňme i za to poděkovat, když budeme děkovat za chléb.